

ΔΗ΄ Έφορεία Προϊστορικῶν καὶ Κλασικῶν Ἀρχαιοτήτων

Ἑλληνικὴ Ἐπιγραφικὴ Ἑταιρεία

ΟΙ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Συνοπτικὸς Κατάλογος

Α. Μακρῆ -Μ. Διακουμάκου

Ἀθήνα 2013

Εισαγωγικό Σημείωμα

Στὰ πλαίσια τοῦ προγράμματος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιγραφικῆς Ἐταιρείας γιὰ τὴν σύνταξη καταλόγων τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἀρχαιολογικῶν Μουσείων καὶ Συλλογῶν τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλαμε πρὸς τὴν ΛΗ΄ Ἐφορεία Προϊστορικῶν καὶ Κλασικῶν Ἀρχαιοτήτων αἴτημα μελέτης, σύνταξης ἀναλυτικοῦ καταλόγου καὶ δημοσίευσης τῶν ἐπιγραφῶν ποὺ φυλάσσονται στὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Μεσσηνίας στὴν Καλαμάτα. Ἡ ἔγκριση τῆς αἴτησης (2006) μᾶς ἐπέτρεψε νὰ ἐργασθοῦμε, ἔχοντας τὴν ἀμέριστη συμπαράσταση τῆς ΛΗ΄ΕΠΚΑ καὶ τῆς τότε Προϊσταμένης Δρος Ξένης Ἀραπογιάννη. Ἡ σύνταξη τοῦ ἀναλυτικοῦ *Κατάλογου* ἔχει σχεδὸν ὀλοκληρωθεῖ καὶ ἀντίγραφό του θὰ κατατεθεῖ στὴν Ἐφορεία Ἀρχαιοτήτων. Ὁ *Κατάλογος* τῶν ἐπιγραφῶν ἀποτελεῖ μέρος τῆς προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας γιὰ μιὰ νέα ἔκδοση τοῦ corpus τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Μεσσηνίας.

Τὰ ἔτη 2007-2008 συνεργαστήκαμε μὲ τὴν ΛΗ΄ ΕΠΚΑ γιὰ τὴν ἐπιλογή τῶν ἐπιγραφῶν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἐκτεθοῦν στὸ νέο Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Μεσσηνίας - τὸ ὁποῖο ἐγκαινιάστηκε τὸ 2009- καὶ γιὰ τὴν σύνταξη σύντομων λημμάτων τῶν ἐπιλεγμένων ἐπιγραφῶν.

Ὁ παρῶν *συνοπτικὸς Κατάλογος* τῶν ἐπιγραφῶν περιλαμβάνει τὶς ἐπιγραφές τῆς ἔκθεσης τοῦ νέου Μουσείου, στὸ ὁποῖο ἐκτίθενται 36 ἐπιγραφές, καθὼς καὶ ἐκμαγεῖο τοῦ ἱεροῦ νόμου τῆς Ἀνδανίας (IG VI, 1390). Οἱ 16 ἀπὸ αὐτές περιλαμβάνονται στὸ corpus τῶν IG VI, ποὺ ἐκδόθηκε τὸ 1913 καὶ ἀναγράφονται πρῶτες στὸν *συνοπτικὸ Κατάλογο*. Ἀκολουθοῦν ὅσες βρέθηκαν ἀργότερα, ἀπὸ τὶς ὁποῖες οἱ περισσότερες δημοσιεύτηκαν ἀπὸ τὸν Σουηδὸ ἀρχαιολόγο N. Valmin, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιπες ἀπὸ ἀρχαιολόγους τῆς τοπικῆς Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων.

Στὸν *συνοπτικὸ Κατάλογο* ἀναγράφονται με τὴν σειρὰ σὲ στίλβες:

1. Ὁ αὐξὼν ἀριθμὸς κάθε ἐπιγραφῆς
 2. Ὁ ἀριθμὸς λήμματος τῆς ἐπιγραφῆς στὸ corpus τῶν IG VI ἢ ἡ πρώτη δημοσίευση γιὰ τὶς ἐπιγραφές ποὺ βρέθηκαν μετὰ τὴν ἔκδοσή του τὸ 1913
 3. Οἱ νεότερες δημοσιεύσεις, κυρίως αὐτὲς ποὺ παρέχουν νέα ἀνάγνωση τοῦ κειμένου τῆς ἐπιγραφῆς
 4. Τὰ λήμματα τοῦ Supplementum Epigraphicum Graecum (SEG) ποὺ παρέχουν τὴν νεότερη βιβλιογραφία
 5. Ὁ Ἀριθμὸς Εὐρετηρίου τοῦ Μουσείου κάθε ἐπιγραφῆς
 6. Ἡ προέλευση κάθε ἐπιγραφῆς
 7. Τὸ εἶδος τῆς ἐπιγραφῆς (π.χ. ἀναθηματικὴ, ἐπιτύμβια κλπ.)
- Τέλος, περιλαμβάνονται ἐπιλεκτικὰ φωτογραφίες δημοσιευμένων ἐπιγραφῶν.

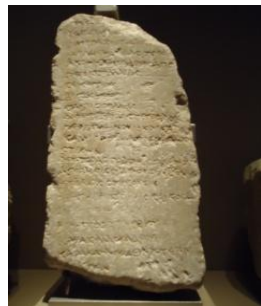

I. Κατὰ τὸ Corpus IG VI

A/A	IG VI	Νεότερες Δημοσιεύσεις	SEG	Ἄρ. Εὐρ.	Προέλευση	Εἶδος ἐπιγραφῆς	Φωτογραφία
1.	1316	Διακουμάκου, <i>HOPOS</i> 22-25 (2010-2013) (ὑπὸ ἔκδοσιν)	XI 946, XXII 309	6327	Θαλάμες	Ἱερὸς νόμος	
2.	1317	Richer, <i>Les Éphores</i> 1998, 199-204.	XI 947, XIII 260	6447	Θαλάμες	Ἀναθηματική	
3.	1324			Λ4890	Θαλάμες	Ἐπιτύμβια	
4.	1331 (Fr. b)	Fr. a: Valmin, <i>Inscr. Mess.</i> 1929, 42-44, ἄρ. 23, tab. XIXc (ἀνάτυπο) [=SEG XI 948]	XI 948, XLVIII 484. 514 L	468	Καρδαμύλη	Τμητική	

5.	1336		XI 950, XIII 268, XLIX 381	445	Λευκτρο	Ψήφισμα	
6.	1358		XLVIII 513. 514 I	Λ 452	Παλαιό- χωρα (Άβια)	Τμητική	
7.	1365		XXIX 397, XLVIII 514F	395	Καλαμάτα	Έπιτύμβια	
8.	1366		XLVIII 514E	400	Καλαμάτα	Έπιτύμβια	

9.	1369		XLIV 344	6344	Γιαννιτά (ἀρχαῖες Καλάμες)	Τιμητική	
10	1390	Dehours, <i>Mystères d' Andania</i> 2006 Gawlinski, <i>Sacred Law of Andania</i> 2012	III 322, XI 978, XXV 434, XXVI 469, XXIX 393, XXXVII 331, XXXVIII 335, XL 361, XLII 341, XLVI 406, XLIX 416, L 419, LI 377, LII 377, LIV 447, LV 498		Ἄνδανία	Ἱερὸς Νόμος (Ἐκμαγεῖο)	

11	1398	Makres, <i>Sacred Gerousia</i> 2011, 75-77 καὶ σημ. 35.	XI 987, XV 224, LV 505	fr. b: 6340 fr. c: 6335	Πεταλίδι (ἀρχαία Κορώνη)	Ἐφηβικὸς Κατάλογος	
12	1399		XIV 336, XXXV 342, LXIV 374	390	Μεσσήνη	Ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα	
13	1403	Γ. Παπαθανασόπουλος, <i>ΑΔ</i> 25 (1970) Β' 1, 174 [=SEG XLVIII 514C]	XLVIII 485. 514 C, XLIX 418	Λ 393	Κόμποι, Κολωνίδες	Ἐπιτύμβια	

14	1406	Lauffer, <i>Diokletians Preisedikt</i> 1971.	XLIX 418	436	Κορώνη (ἀρχαία Ἀσίνη)	Διάταγμα Διοκλητιανοῦ	
15	1414		XI 1000, XXII 313, XLVIII 483. 514 K, XLIX 418	427	Κορώνη (ἀρχαία Ἀσίνη)	Ἀναθηματική	
16	1494	Μπαρδάνη, <i>Παλαιοχρ/κὲς ἐπιγραφές Μεσσήνης</i> 2002, 87-88, αρ. 6 [=SEG LII 429]	LII 423. 429	131	Μεσσήνη	Ἐπιτύμβια	

II. Άλλες Έπιγραφικές Εκδόσεις

Α/Α	Α΄ Δημοσίευση	Νεότερες Δημοσιεύσεις	SEG	Άρ. Εύρ.	Προέλευση	Είδος έπιγραφής	Φωτογραφία
17.	Φ. Βερσάκης, <i>ΑΔ</i> 2 (1916) 115-17, άρ. 81 [=SEG LV 502]	Διακουμάκου, <i>ΗΟΡΟΣ</i> 17-21 (2004-2009) 311-315, εικ. 1-4 [=SEG LVI 470]	XI 993, LV 499. 502, LVI 470	6770	Λογγᾶς (Ίερὸ Ἀπόλλωνος Κορύθου)	Ἀναθηματική	
18.	Π. Θέμελης, <i>ΑΔ</i> 21 (1966) Β΄ 1, 163, άρ. 6 [=SEG XXV 436]. Γ. Παπαθανασόπουλος, <i>ΑΔ</i> 25 (1970) Β΄ 1, 174 [=SEG XLVIII 514A]		XXV 436, XLVIII 514A	402	Κυπαρισσία	Έπιτύμβια	

19.	Γ. Παπαθανασόπουλος, <i>ΑΔ</i> 25 (1970) Β'1, 174 [=SEG XLVIII 486]		XLVIII 486. 514 B	401	Κυπαρισσία	Έπιτύμβια	
20.	Λιάνα Παρλαμά, <i>ΑΔ</i> 29 (1973-74) [1979] Β' 2, 315, πίν. 198 ^α . [=SEG XXIX 395]	Κουρσούμης, <i>ΗΟΡΟΣ</i> 17-21 (2004-2009) 317-20, εικ. 1-2 [=SEG LV 530]	XXIX 395, LIII 384, LV 530	872	Βόλιμος (Γερό Αρτέμιδος Λιμνάτιδος)	Αναθηματική	
21.	Ξένη Αραπογιάννη, <i>ΑΔ</i> 50 (1995) Β' [2000] , 173 [=SEG XLVIII 514D]		XLVIII 482. 514 D	397	Άνθεια	Έπιτύμβια	

22.	Πάλλας, <i>AE</i> 1968, 159, εικ. 47			566	Άγ. Όνούφριος Μεθώνης	Έπιτύμβια ύστεροβυζαντινῶν χρόνων	
23.	Waywell, <i>AJA</i> 83 (1979) 294-5, ἀρ. 2 [=SEG XXIX 394]		XXIX 394	6990	Άνδανία	Ψηφιδωτό	
24.	Valmin, <i>Inscr. Mess.</i> 1929, 1-30, ἀρ. 1,2, tab. XVII-XVIII (ανάτυπο) [=SEG XI 972. 974]		A: XI 972, XXIV 284, XXV 433, XLVIII 514G, LV 528. B: XI 974, XVI 275, XLVIII 514 G	451	Θουρία	Ψηφίσματα	

25.	Valmin, Inscr. Mess. 1929, 39-40, ἀρ. 19 (ανάτυπο) [=SEG XI 995]		XI 995	Λ 7038	Λογγᾶς (Ἱερὸ Ἀπόλλωνος Κορύθου)	Ἀναθηματική	
26.	Valmin, L'exp. Mess. 1934, II, 13 [21] [=SEG XI 981]	Γ. Παπαθανασόπουλος, <i>ΑΔ</i> 25 (1970) Β' 1, 174	XI 981, XXXIV 322	404	Ἄγ. Φλῶρος	Ἀναθηματική	
27.	Valmin, L'exp. Mess. 1934, II, 13-14 [22-23] [=SEG XI 980]	Γ. Παπαθανασόπουλος, <i>ΑΔ</i> 25 (1970) Β' 1, 174	XI 980, XXXIV 322	403	Ἄγ. Φλῶρος	Ἀναθηματική	

28.	Valmin, <i>Exp. Mess.</i> 1935, I, 44-46 c. im. ph. fig. 18 [=SEG XI 985]	Γ. Παπαθανασόπουλος, <i>ΑΔ</i> 25 (1970) Β'1, 174	XI 985, XLVIII 514 H	410	Κορώνη	Τιμητική	
29.	Ξένη Αραπογιάννη, <i>ΑΔ</i> 50 (1995) Β' [2000] , 173 [= SEG XLVIII 514 J] Μαρία Διακουμάκου, <i>Γραμματεῖον</i> 2, 2013 (ὑπὸ ἔκδοσιν)		XLVIII 514 J	450	Πεταλίδι		
30.	Makres, <i>Ephobic List</i> 2009, 185-200 [=SEG LVII 365]		XLVIII 514 M, LVII 365	444	Βουνάρια	Ἐφηβικὸς κατάλογος	

31.	Αθ. Θέμος, «Στεφάνω στέφανος»: Μελέτες εις μνήμην Σ. Ν. Κουμανούδη (ὑπὸ ἔκδοσιν)			6364	Ἐξωχώρι	Ψήφισμα	
32.	Πανταζόπουλος, <i>Μεσσην. Χρον.</i> 1962, 181 (37)		LVI 474. 466, LVII 365bis	483	Πεταλίδι	Αναθηματική	
33.	Κακούρης, <i>Βυζαντινά γλυπτά Κορώνης</i> 1978, 327, ἄρ. 6, πίν. ΚΣΤ' 9.			44	Λογγᾶς	Ἐπιστόλιο τέμπλου με ἀνάθεση	
34.	Ἵπὸ δημοσίευσιν.			189	Λογγᾶς (θέση Χούρου)	Κτητορική (5 ^{ος} /6 ^{ος} αἰ.)	
35.	Κάππας, <i>Κάστρο Μεθώνης</i> 2009, 56-57			236	Θέση Παναγούλα, ΒΑ τῆς Μεθώνης	Ἐπισκευὴ τειχῶν (11 ^{ος} αἰ.)	

36.	Bon, <i>Δελτίον ΧΑΕ</i> 4 (1964-65) [1966] 101, phot. pl. 30c [=Feissel-Philippidis-Braat 1985, 381, άρ. 43]			529	Κορώνη	Λατινική	
37.	Υπό δημοσίευσιν.			Λ 44	Κάστρο Μεθώνης	Λατινική 4 στίχων	

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

- ΑΔ Αρχαιολογικὸν Δελτίον
- ΑΕ Αρχαιολογική Ἐφημερίς
- AJA American Journal of Archaeology
- Bon, *Δελτίον ΧΑΕ* 1966 A. Bon, *Pierres inscrites ou armorées de la franque Morée, Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* 4 (1964-65): Περίοδος Δ'. Στη μνήμη του Γεωργίου Α. Σωτηρίου (1881-1965), Αθήνα 1966, 101, Pl. 30c.
- Bull. Soc. Lettr. Bulletin de la Société Royale des Lettres de Lund
- Dehours , *Mystères d' Andania* 2006 Nadine Dehours, *Les Mystères d' Andania. Étude d' épigraphie et d' histoire religieuse*, vol. 1, Bordeaux 2006.
- Διακουμάκου, *HOPOΣ* 17-21 (2004-2009) Μαρία Διακουμάκου, Αναθηματική ἐπιγραφή Ἀπόλλωνος Κορύθου, *HOPOΣ* 17-21(2004-2009) 311-315, εἰκ. 1-4.
- Διακουμάκου, *HOPOΣ* 22-25 (2010-2013) Μαρία Διακουμάκου, Νέα ἀνάγνωσις τῆς IG V 1, 1316 (ὑπὸ ἔκδοσιν, *HOPOΣ* 22-25 (2010- 2013).
- Feissel, Philippidis-Braat 1985 D. Feissel, A. Philippidis-Braat, *Inventaire en vue d'un recueil des inscriptions historiques de Byzance: III. Inscriptions du Péloponnèse: Travaux et Memoires* 9 (1985) [Collège de France-Centre de Recherche d'Histoire et Civilisation de Byzance].

- Gawlinski, *Sacred Law of Andania* 2012
 Laura Gawlinski, *The Sacred Law of Andania: A new text with commentary* [*Sozomena: Studies in the Recovery of Ancient Texts*, vol. 11], Göttingen 2012.
- ΗΟΡΟΣ
 ΗΟΡΟΣ: "Ένα άρχαιογνωστικό περιοδικό, Έλληνική Έπιγραφική Έταιρεία.
- Κακούρης, *Βυζαντινά γλυπτά Κορώνης* 1978
 Ι. Κακούρης, *Βυζαντινά γλυπτά τής Αρχαιολογικής Συλλογής Κορώνης: Πρακτικά τοῦ Α΄ Συνεδρίου Μεσσηνιακῶν Σπουδῶν* (Καλαμάτα 2-4 Δεκεμβρίου 1977), *Πελοποννησιακά, Παράρτημα 5*, 327, άρ. 6, πίν. ΚΣΤ΄9, Έταιρεία Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν, Αθήνα 1978.
- Κάππας, *Κάστρο Μεθώνης* 2009
 Μ. Κάππας, Κάστρο Μεθώνης: Η μαρτυρία μιας αδημοσίευτης επιγραφής, 29^ο Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης (Χριστιανική Αρχαιολογική Έταιρεία, Αθήνα 15-17 Μαΐου 2009), *Πρόγραμμα και περιλήψεις εισηγήσεων και ανακοινώσεων*, Αθήνα 2009, 56-57.
- Κουρσούμης, *ΗΟΡΟΣ* 17-21(2004-2009)
 Σ. Κουρσούμης, Κάτοπτρο από το ιερό της Άρτέμιδος Λιμνάτιδος στον Ταύγετο, *ΗΟΡΟΣ* 17-21(2004-2009) 317-320, εικ. 1-2.
- Lauffer, *Diokletians Preisedikt* 1971
 S. Lauffer, *Diokletians Preisedikt*, Berlin 1971.
- Makres, *Ephebic List* 2009
 Andronike Makres, *Unpublished ephebic list in the Benakeion Museum of Kalamata* στὸ Lynette Mitchell and Lene Rubinstein (έκδ.), *Greek History and Epigraphy: Essays in Honour of P.J. Rhodes*, Swansea 2009, 185-200.
- Makres, *Sacred Gerousia* 2011
 Andronike Makres, *The Sacred Gerousia in the Peloponnese: a new epigraphic document from Ancient Korone* στὸ Olga Palagia and Hans Rupprecht Goette

- (έκδ.), *Sailing to Classical Greece: Papers On Greek Art, Archaeology and Epigraphy presented to P.Themelis*, Oxbow Books 2011, 75-77 και σημ. 35.
- Μπαρδάνη, *Παλ/κές έπιγραφές Μεσσήνης* 2002 Βούλα Μπαρδάνη, *Παλαιοχριστιανικές έπιγραφές Μεσσήνης* στò Πέτρος Θέμελης και Βούλα Κόντη (έκδ.). *Πρωτοβυζαντινή Μεσσήνη και Ολυμπία: αστικός και αγροτικός χώρος στη δυτική Πελ/σο. Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου, Αθήνα 29-30 Μαΐου 1998*, Εταιρεία Μεσσηνιακών Αρχ/κών Σπουδών/ Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών, Αθήνα 2002, 87-88, αρ. 6.
- Πάλλας, *AE* 1968 Δ. Ι. Πάλλας, Ο Άγιος Ονούφριος Μεθώνης (παλαιοχριστιανικόν κοιμητήριον βυζαντινόν ασκητήριον), *AE* 1968,159, εικ. 47.
- Πανταζόπουλος, *Μεσσην. Χρον.* 1962 Π. Πανταζόπουλος, Αρχαίας Κορώνης ανέκδοτοι έπιγραφαί, *Μεσσηνιακά Χρονικά* (1962),181(37).
- Richer, *Les Éphores* 1998 Ν. Richer, *Les Éphores: Études sur l'Histoire et sur l' image de Sparte (VIIIe-IIIe siècles avant Jésus-Christ)*, Publications de la Sorbonne, Paris 1998.
- SEG Supplementum Epigraphicum Graecum.
- Valmin, *Inscr. Mess.* 1929 Ν. Valmin, Inscriptions de la Messénie, *Bulletin de la Société Royale des Lettres de Lund* 1928-29, IV, Lund 1929.
- Valmin, *Exp. Mess.* 1934 Ν. Valmin, L' expédition en Messénie 1934, *Bulletin de la Société Royale des Lettres de Lund* 1933-34, I, Lund 1934.
- Valmin, *Exp. Mess.* 1935 Ν. Valmin, L' expédition en Messénie 1935, *Bulletin de la Société Royale des Lettres de Lund* 1934-35, I, Lund 1935.